

אכזבה אנפית. החודש לאחר 40 חודשי עבודה בהם זכה לאהדת העתונאים, פרש ציחק וזיראב מתפקידו כראש האגף ליחסים ציבור במשרד הבטחון. פרישתו של זיראב אינה מחודשת בנימוקה דברים רבים. כרוב תופעות הפרישה המרובות ממשרות מפתח ממלכתי, נעוצות סיבותיה ברוח הזמן שנשתלטה בישראל המפלגתית. הסיבה העיקרית: התנגדות זיראב משך ארבעים חודש מפעילות פוליטית, אותה ראה מחוייבת המציאות כי עובד המדינה, היתה חייבת להישבר לבסוף. נוספו לכך שתי סיבות, לא חסרות משקל: משכורתו של זיראב כעובד המדינה בדרגה י"ב, היתה עד ליום פרישתו 106 לירות, אליהן נוספו 15 לירות דמי-ציוג (גם ארבעה חודשי) עד הפרוטה האחרונה (רונה) ולעומתה משכורתו החודשית של מזכיר מערכת עתון יומי היא לפחות 180 לירות.

גם "אכזבה אנפית" קלה לא חסרה, קירבה את הפרישה: מן ההתחלה חתר זיראב לקראת פירוק האגף ליחסים-ציבור כיחידת משרד הבטחון בלבד, תבע הקמת אגף ביניים משרדי במקומו. בכך הגביל מעוף שחיוב תיאורית על-ידי בני גיי, שהגיבו: עתה אין אפשרות, זה יקח עוד הרבה חודשים. מתנגד צל זיראב: "לי אין סבלנות לחכות". אך, הוא גם לא חיכה זמן רב. כאשר איש התאחדות האיכרים (בה עבד כשנה טרם ייסדו של הבוקר) פגשו ברחוב, ברכו להרצה לאור של ספרו השלישי והאחרון (ראה העולם הזה 754, מדור ספרים), נתחלפו עי-סוקים: ראש האגף ליחסים ציבור הפך מנהל התאחדות האיכרים.

התיישבות הברון לא היה פילנטרופ

נמאס לנו לשמוע הערות עוקצניות מפי אנשים, כגון מה קרה לפיקא? או פיקא מתה? החלטנו לחולל מהפכה קטנה ושקט טה, אמר השבוע אחד הפקידים הגבוהים של החברה התיישבות היהודית בארץ-ישראל. אל היתר הגדול והעתיק, במרכז הכרמל החיפאי, המה מעשרות פקידים ויועצים שדאגו, יותר מתמיד, להמשך מסורת התיישבות תית, בת 70 שנה במשימה מוגברת: הקמתם של שני ישובים חדשים מדי שנה (מלבד 46 הקיימים). כי דרכה הארוכה של פיקא מימי יסוד המעלה (1897), כבר גלעדי, איילת השחר ומטולה, נשארה מואפלת בצל מכהן, אשר בהמשך השנים גרם לדעיכת ההתעניינות הציבורית בחברה הותיקה. בעת ביקורו הראשון של הברון אדמונד ("הנדיב הידוע") הדרוטשליד בזכרון-יעקב, בשנת 1888, הונח היסוד לפיקא. הברון הרשיט תמיכה למתיישבים נואשים שנאבקו בחור סרכל, על אדמה צחיחה, בטבע אכזרי. וכאשר החל הון התועפות הרוטשלידי מגלה את תות בולטים על פני מסת הארץ, נוכח הברון

אדמונד בוטגיי 100 אלף לירות שטרלינג

לדעת, שעקב הפרסום היתיר יתנגש המפעל בקיר אטום. כי השלטון התורכי התנכל לתנועה התיישבותית יהודית. ואז נקבע נוהג מתחרתי כמעט לדרך מבציעה של פיקא. אך, למ, מודים העומדים בראשה של פיקא, כיום: מאז היו הודמוניות רבות בהן אפשר היה

חלל את חוק ההסאה שהפך בינתיים למגן מסורתי. עתה החל מנגנון התעמולה של פיקא בפעולה חושכת-ארכיונים גנונים שמשימתה העיקרית ביטול הדעה שנשטרשה בציבור של פיקא אינה אלא חברה פילנטרופית. כי הברון רוטשליד לא היה מעולם אישיות פילנטרופית, ראה בפעולתו אידיאל: לעזור ליהודים לעזור לעצמם (ההענקות לאכרים לא נחשבו כאלה. כונן, במיוחד, הלוואות). מבטיחים אני שי פיקא: המסמכים שיפורסמו בקרוב, יוכיחו זאת. מלבד זאת היה הברון הראשון שיצק את היסודות לשיטה הקואופרטיבית בישראל, יסד את אגודת פרדס ואת אגודת הירוקים (ראשוני-לציון וזכרון-יעקב). פעולה ברונית אחרת: השקעת כספים במפעלים, כחברת המלח בעטלית וחברת בירה נשרה. אשר הכנסתם מוצאת כולה לצרכי התיישבות. אחרון מבצעיה של פיקא, המוסיפה לינוק ממקורה הכספי היחיד (מעולם לא נתמכה על-ידי הסוכנות היהודית או ממשלת ישראל) ושהוא הונן של "הנדיב", אשר הממונה עליו עתה, הוא הברון הצרפתי גיימס דה-רוטשילד (החי באנגליה, שלא הכירה בתוארו): הקמתו של המושב שדה-אליעזר (על שם אחד מצאצאי הנדיב), בו תוקמנה 65 יחידות דיור על שטח 2200 דונם לקליטת 65 משפחות חקלאיות-מקצועיות, שעלו עם ספן מרומניה, יוגוסלביה וצ'כוסלובקיה.

המעמד השלישי תקופת יהלום ללא מוצא

מספיק שנוסע יאמר לנהג מוגיית בחיפה "בוטגיי" והלה ידע בדיוק מה מטרת הפצו. כי אין כמעט חיפאי — אם אינו עולה חודש — שלא ראה מאה פעמים את השם בוטגיי מתנוסס על בניין בן קומותיים בכניסה לחיפה מדרום.

ראשית השם בארץ היה בימי הכיבוש הצרפתי של נפוליאון (מאי 1799). שהביא עמו אביר מלטי, ושמו בוטגיי. מאז עברו על הארץ שלטון התורכים והאנגלים, קמה מדינת ישראל ושם האביר המלטי נישא עתה על שלטי חברה מסחרית, אחת הגדולות בארץ, והגדולה בין החברות הלא-יהודיות. בראשה עומד אמיל בוטגיי, דור רביעי לצאצאי האביר, ליד חיפה בן 57 ("כמוה" דוכס מוינדזור"), המרכיב כששיר שמיעה לאוננו הימנית, חניך האוניברסיטה האמריקאית של בירות והמדבר אנגלית צחה, בניב משתקק.

"תמיד גיליתי אהדה ליהודים", הוא מספר, "בתי ונדה" אף השתתפה בצליחת תעלת לה-מנש בשנת 1950 (העולם הזה 679) והיתה היחידה שייצגה את דגל ישראל במי אורע זה."

הידידים צדקו. בראש וראשונה הריני איש עסקים, אהב אמיל בוטגיי לומר על עצמו, "למוד נסיון שלושה משטרים: בזמן התורכים — תקופת הברנוזה — הצלחתי ביותר; בזמן האנגלים — תקופת הזהבה — הרחבתי את עסקי. אשר לתקופת יהלום (אר) לי מתאים יותר לומר תקופת הנדיב של מדינת ישראל — לא הביאה לי כל מוצא לכשרונותי המסחריים ולמרצי הרב." רוב בני משפחת בוטגיי (ששמרה בקנאות על נתינותה הבריטית) היגר מן הארץ עם קום מדינת ישראל: אחיו הצעיר של אמיל, שארל, שהיה מנהל מלון וינדזור המפואר בחיפה, הגר לאוסטרליה, שידל את אחיו ה"כבוד לעשות כמותו. גם ידידים ואנשי מסחר רבים — בין השאר מנהלי סניפים — יעצו לו לעזוב. אך איש העסקים התעקש: "אני אשאר כאן עם ידידי היהודים ואוכיח לעינים לם שיהודים וגויים עשויים להיות יחידו כי מדינת היהודים!"

עתה, כעבור ארבע שנים, מוכן בוטגיי ליהדות כי טעה וכי ידידיו הם אשר צדקו. מסחרו העיקרי, יבוא (למעלה מ-100 אלף לירות לשנה בזמן האנגלים), בטל כמעט לחלוטין. אולם כשיש עסקים יודע גם בוטגיי לנסח את מצבו בצורה נאותה: מאחר שנוי כח שאין לו כל אפשרות לנצל את ידיעותיו לטובת המדינה החדשה או לטובת משפחתו, החליט לתרום תרומה אחרונה, לפנות מקומו לקיבוץ הגליות — הוא רוצה לעזוב את ישראל, להשתקף באנגליה או במושבות.

הבשרון הנעדר. הוא החליט לפרסם מודעות בעיתוני אנגליה, בהן מציע הוא את כל רכושו ועסקיו בישראל, היכולים לפרנס עשרים משפחות של עולים — תמורת 100

אלף לירות (שטרלינג) אשר ישולמו לו ב"אנגליה. אם תרשה לו ממשלת ישראל להוציא את רכושו בצורה זו, סבור בוטגיי, יראה צעד זה בעיני יפה על-ידי תושבי אנגליה, יביא אהדה לישראל.

"אם מיליון פליטים איכרו את כל אשר היה להם מפני שעזבו את ארצם, יוכח לפי חות כי אלה אשר נשארו הצליחו לא רק לשמור על רכושם אלא אף יכולים לזכות

במקורה הכספי היחיד (מעולם לא נתמכה על-ידי הסוכנות היהודית או ממשלת ישראל) ושהוא הונן של "הנדיב", אשר הממונה עליו עתה, הוא הברון הצרפתי גיימס דה-רוטשילד (החי באנגליה, שלא הכירה בתוארו): הקמתו של המושב שדה-אליעזר (על שם אחד מצאצאי הנדיב), בו תוקמנה 65 יחידות דיור על שטח 2200 דונם לקליטת 65 משפחות חקלאיות-מקצועיות, שעלו עם ספן מרומניה, יוגוסלביה וצ'כוסלובקיה.

המעמד השלישי תקופת יהלום ללא מוצא

מספיק שנוסע יאמר לנהג מוגיית בחיפה "בוטגיי" והלה ידע בדיוק מה מטרת הפצו. כי אין כמעט חיפאי — אם אינו עולה חודש — שלא ראה מאה פעמים את השם בוטגיי מתנוסס על בניין בן קומותיים בכניסה לחיפה מדרום.

ראשית השם בארץ היה בימי הכיבוש הצרפתי של נפוליאון (מאי 1799). שהביא עמו אביר מלטי, ושמו בוטגיי. מאז עברו על הארץ שלטון התורכים והאנגלים, קמה מדינת ישראל ושם האביר המלטי נישא עתה על שלטי חברה מסחרית, אחת הגדולות בארץ, והגדולה בין החברות הלא-יהודיות. בראשה עומד אמיל בוטגיי, דור רביעי לצאצאי האביר, ליד חיפה בן 57 ("כמוה" דוכס מוינדזור"), המרכיב כששיר שמיעה לאוננו הימנית, חניך האוניברסיטה האמריקאית של בירות והמדבר אנגלית צחה, בניב משתקק.

"תמיד גיליתי אהדה ליהודים", הוא מספר, "בתי ונדה" אף השתתפה בצליחת תעלת לה-מנש בשנת 1950 (העולם הזה 679) והיתה היחידה שייצגה את דגל ישראל במי אורע זה."

הידידים צדקו. בראש וראשונה הריני איש עסקים, אהב אמיל בוטגיי לומר על עצמו, "למוד נסיון שלושה משטרים: בזמן התורכים — תקופת הברנוזה — הצלחתי ביותר; בזמן האנגלים — תקופת הזהבה — הרחבתי את עסקי. אשר לתקופת יהלום (אר) לי מתאים יותר לומר תקופת הנדיב של מדינת ישראל — לא הביאה לי כל מוצא לכשרונותי המסחריים ולמרצי הרב." רוב בני משפחת בוטגיי (ששמרה בקנאות על נתינותה הבריטית) היגר מן הארץ עם קום מדינת ישראל: אחיו הצעיר של אמיל, שארל, שהיה מנהל מלון וינדזור המפואר בחיפה, הגר לאוסטרליה, שידל את אחיו ה"כבוד לעשות כמותו. גם ידידים ואנשי מסחר רבים — בין השאר מנהלי סניפים — יעצו לו לעזוב. אך איש העסקים התעקש: "אני אשאר כאן עם ידידי היהודים ואוכיח לעינים לם שיהודים וגויים עשויים להיות יחידו כי מדינת היהודים!"

עתה, כעבור ארבע שנים, מוכן בוטגיי ליהדות כי טעה וכי ידידיו הם אשר צדקו. מסחרו העיקרי, יבוא (למעלה מ-100 אלף לירות לשנה בזמן האנגלים), בטל כמעט לחלוטין. אולם כשיש עסקים יודע גם בוטגיי לנסח את מצבו בצורה נאותה: מאחר שנוי כח שאין לו כל אפשרות לנצל את ידיעותיו לטובת המדינה החדשה או לטובת משפחתו, החליט לתרום תרומה אחרונה, לפנות מקומו לקיבוץ הגליות — הוא רוצה לעזוב את ישראל, להשתקף באנגליה או במושבות.

הבשרון הנעדר. הוא החליט לפרסם מודעות בעיתוני אנגליה, בהן מציע הוא את כל רכושו ועסקיו בישראל, היכולים לפרנס עשרים משפחות של עולים — תמורת 100

היהודים והגרמנים הם באיבה גדולה, אני רר צה ליצור אחירה יזידותית בין שני העמים. מלבד זאת, אני מעריך את העם היהודי בגלל נכסי התרבות החשובים שהעניק לעולם. השב אררה: "אמנם אני רואה בידיות אישית ערובה לתיקון היחסים, אך, כמובן, אל לנו לשכוח את אשר עוללו הגרמנים לעמי..." על מכתב זה לא נתקבלה תשובה ומאו נטשו שני חבריה העט את הפסים הפוליטיים,

פריקת חג. ערב חג הפסח ומשך חול המועד פרשה משטרת תל-אביב רשת סמיכה על מבואות תל-אביב, סרקה את התנועה הנכנסת, חיפשה אחר מצרכים מוברחים להספקת החג.

עברו לנושאים פילוסופיים, ספרותיים ואישיים.

סיבות לא פוליטיות

אחת הבעיות העומדות ברומו של עולם המשטרה במתוו תל-אביב היא בעיית הציר של מדינה מסויימת. אותו ציר גר בבית גאה, שיש לו גן יפה. גן זה, כדרך הגנים, מושך נאהבים צעירים, העוברים את הגדר ומסתודדים בו. תחילה חשש הציר שכונת הנאהבים לאש תו היפתפיה. הוא הודיע למשטרה, המשטרה חקרה, העמידה אותו על טעותו. היו אלה ענייני אהבה בלתי דיפלומטיים בהחלט. הפניה הבאה של הציר באה כשדרש מן המשטרה להבטיח את גנו מפני הנאהבים. אולם מחוסר כוחות מבטיחים לא יכלה ה"משטרה לדאוג להבטחה מתאימה.

עם זאת לא תמה דרך היסטוריה של הדיפלומט. אלמונים חיבלו מדי פעם במכוניותו, שברו לבסוף את פנסיה. הציר היה משוכנע שאלה הם מעשי ידיהם של מתנכלים ודוניים, המתנגדים למשטר מדינתו, מאיימים בצורה זו על קיומו. המשטרה חקרה, הגיעה למסקנה ש"הסיבה פחות פוליטית: בקרבת בית הצירות ישנו מועדון לילה, וצעירים מבוססים מצאו צורה זו כמתאימה לפורקן עודף מצדם.

עד שבאה הפרשה, שהביאה את האינצידנטים הדיפלומטיים ליד שיא: אלמונים הסירו בחשכת ליל את שלט הנחשת הגדול עליו הופיע שם המדינה הזרה באותיות רבות. קשה היה לקבוע אם היה זה מעשה ידי אנשי השוק השחור, שנפשמ חאבה בנוחשת היקרה, או מעשי קונדס ממולא אלכוהול. אולם לגבי משטרת תל-אביב לא היה בכך הבדל. העיקר הוא שהציר שלח בריקים ורע"מים דיפלומטיים, העמיד את המשטרה על ראשה. נאנח שוטר מוסר: "עוד מעט נצטרך להקים אגף מיוחד לדיפלומטיה במחוז..."

אסונות הכל היה יפה וישר

היתה זאת כמעט אהבה מבט ראשון. מן היום אשר תנה פיוול, העולה השתחרות מבולגריה, התיישבה בעכו תרו עיני חוסיין עטר אחריה. אולם חוסיין היה ביישני, לא אור את העונו לפנות אליה, ומלבד זאת, הרי ערבי הנהו והיא יהודיה. יום אחד ביקש חוסיין (בן 20, ליד עכו, דובר עברית שוטפת) את שותפו היהודי לשאול את הנערה אם היא חפצה לעבוד בחד נותם למסחר בבלאם. תנה הסכימה להצעה, החלה עובדת, יחד עם עוד נערה מחברותיה. לא ארכו ימים והשניים ראו כי מאוהבים הנם. קרובי הערף סירבו להרשות לה להנשא (הנערה נבטחה 10)